

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Inzenden scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-v.b.o.

Voorts heeft het College voor Examens (CvE) op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet CvE de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de gecommiteerde toekomen.
- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Examens.

De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.

- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke gecommiteerde aanwijzen. De beoordeling van de derde gecommiteerde komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Examens van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;
 - 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;

- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
 - 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
 - 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
 - 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
 - 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
 - 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.
- NB1 Het College voor Examens heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.
- NB2 Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.
Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten.
Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht.
Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.
- NB3 Als het College voor Examens vaststelt dat een centraal examen een onvolkomenheid bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift.
Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk nadat de onvolkomenheid is vastgesteld via Examenblad.nl verstuurd aan de examensecretarissen.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:

NB

- a. Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.
 - b. Als de aanvulling niet is verwerkt in de naar Cito gezonden WOLF-scores, voert Cito dezelfde wijziging door die de correctoren op de verzamelstaat doorvoeren.
- Een onvolkomenheid kan ook op een tijdstip geconstateerd worden dat een aanvulling op het correctievoorschrift ook voor de tweede corrector te laat komt. In dat geval houdt het College voor Examens bij de vaststelling van de N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen kunnen maximaal 76 scorepunten worden behaald.

Voor dit examen zijn de volgende vakspecifieke regels vastgesteld:

- 1 De onder '2 Algemene regels' geformuleerde bepalingen met betrekking tot een vraag zijn mutatis mutandis ook van toepassing op een kolon.
- 2 Bij de beoordeling van een essayvraag geldt dat, indien het maximum aantal woorden is overschreden, hiervoor geen scorepunt(en) in mindering wordt/worden gebracht.
- 3 Bij de beoordeling van de vertaling moet de score 0 worden toegekend indien in een kolon een zeer ernstige fout is gemaakt; deze score kan niet worden gecompenseerd door de juiste weergave van de rest van het kolon.
- 4 Indien bij de vertaling een aantekening is genegeerd en indien dit heeft geleid tot een onjuiste weergave van het desbetreffende tekstelement, één scorepunt / meerdere scorepunten in mindering brengen, afhankelijk van de zwaarte van de fout en het maximum van het desbetreffende kolon.
- 5 Indien bij de vertaling van een kolon een Latijns woord niet is vertaald en dit woord niet van essentieel belang is voor de betekenis van dit kolon, één scorepunt in mindering brengen, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.

4.1 Beoordelingsmodel voor de vragen

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt 1 scorepunt toegekend.

Tekst 1

- 1 **maximumscore 2**
- Canens was (uitzonderlijk) mooi 1
 - Canens kon (buitengewoon) goed zingen 1
- Of woorden van overeenkomstige strekking.

Opmerking

Niet fout rekenen wanneer als een van de antwoorden is gegeven 'Canens was de dochter van de god Janus'.

- 2 **maximumscore 2**
- a. omnibus verwijst naar vrouwen/nimfen / personen die zijn afgewezen door Picus 1
 - b. cunctis verwijst naar mannen / mogelijke huwelijkskandidaten voor Canens 1
- Of woorden van overeenkomstige strekking.

- 3 **maximumscore 2**
- a. - - | - ~ ~ | - ~ ~ | - - | - ~ ~ | - - || 1
 - b. De a van feminea is lang en feminea hoort dus bij (de ablativus) voce 1
- Of woorden van overeenkomstige strekking.

Opmerking

Niet fout rekenen wanneer bij b. als antwoord is gegeven 'uit het metrum blijkt dat feminea een ablativus is en dus bij voce hoort'.

- 4 **maximumscore 1**
venerat (regel 346); reliquerat (regel 348)

- 5 **maximumscore 1**
carmina (regel 357)

- 6 **B**

- 7 **maximumscore 4**
- a. flamma(que) (regel 351) 1
 - aestu (regel 352) 1
 - b. mentem (regel 352) 1
 - c. Circe gebruikt haar verstand (van kruiden en toverspreuken) om Picus voor zich te winnen 1
- Of woorden van overeenkomstige strekking.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

8 maximumscore 2

- a. 1 Het paard van Picus loopt (te) snel.
- 2 Picus is omgeven door metgezellen.
- b. 1 Ze stuurt een drogbeeld van een zwijn het dichte bos in (waar een paard niet kan komen zodat Picus van zijn paard af moet stappen). / Ze lokt hem/Picus het dichte bos in (waar een paard niet kan komen).
- 2 Ze zorgt ervoor dat het mistig wordt (zodat Picus onzichtbaar wordt voor zijn metgezellen).

Of woorden van overeenkomstige strekking.

Opmerkingen

- *Bij a. alleen een scorepunt toekennen wanneer beide antwoorden juist zijn.*
- *Bij b. alleen een scorepunt toekennen wanneer beide antwoorden juist zijn.*

9 maximumscore 2

- effigiem (regel 358) 1
- umbram (regel 362) 1

10 maximumscore 1

Door de toevoeging zonne- wordt duidelijk dat de zon haar vader is.
Of woorden van overeenkomstige strekking.

11 maximumscore 1

(regel) 336

12 maximumscore 2

- a. Venere (externa) (regel 380) 1
- b. Venere (a) externa (b) socialia (b) foedera (a) (regel 380) 1

Tekst 2

13 maximumscore 4

- a. de Zon / Sol 1
 - b. het roven / de schaking van Proserpina 1
- Of woorden van overeenkomstige strekking.
- c. commissi (regel 590) 1
 - facta (regel 596) 1

Opmerking

Niet fout rekenen wanneer bij c. als een van de antwoorden is gegeven 'raptor (regel 590)' en/of 'praedone (regel 591)'.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

14 maximumscore 1

Pluto doet niet onder voor hemzelf / bezit een derde van de wereld / is de heerser over de onderwereld.

Of woorden van overeenkomstige strekking.

15 maximumscore 1

Hij moest onderzoeken of Proserpina in de onderwereld iets had gegeten.

Of woorden van overeenkomstige strekking.

Opmerking

Wanneer als antwoord is gegeven 'Hij moest onderzoeken wat Proserpina in de onderwereld had gegeten' geen scorepunt toekennen.

16 maximumscore 1

infernī coniugis uxor erit (regel 604)

Opmerking

Niet fout rekenen wanneer 'erit' in het antwoord ontbreekt.

17 maximumscore 2

- chaos (regel 600)
- Tartara (regel 605)

1
1

Opmerking

Niet fout rekenen wanneer als een van de antwoorden is gegeven 'infernī (regel 604)'.

18 maximumscore 1

Ceres heeft gedreigd naar de onderwereld te gaan (met als gevolg dat de landbouw verwaarloosd zal blijven).

Of woorden van overeenkomstige strekking.

19 maximumscore 2

- In de regels 619-620 gaat het over het feest voor Ceres
- In de regels daarvoor worden de gebeurtenissen beschreven die hebben geleid tot het feest voor Ceres

1
1

Of woorden van overeenkomstige strekking.

Tekst 2 en Tekst 3

20 maximumscore 1

Orbe pererrato (regel 589)

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

21 **maximumscore 1**
 (Verum) impune ferat, (nos haec) patiemur inultae (regel 595) / (Verum) impune ferat (regel 595) / (nos haec) patiemur inultae (regel 595)

22 **maximumscore 1**
 (regel) 591

23 **maximumscore 1**
 caelo (regel 614)

Opmerking

Niet fout rekenen wanneer als antwoord is gegeven 'caelum (regel 611)'.

Metriekopdracht

24 C

4.2 Beoordelingsmodel voor de vertaling

Kolon 25

25 **maximumscore 1**
 lam, Galatea, veni
 Kom eindelijk, Galatea

veni niet als imperativus vertaald 0

Kolon 26

26 **maximumscore 2**
 nec munera despice nostra!
 en minacht onze/mijn geschenken/gunsten niet!

munera nostra ons/mijn geschenk 1

despice niet vertaald als imperativus 0

Kolon 27

27 **maximumscore 1**
 Certe ego me novi
 Ik ken mezelf (toch) zeker / Natuurlijk ken ik me(zelf)

Niet fout rekenen: **ego me novi** ik heb mezelf leren kennen

Vraag	Antwoord	Scores
28	<p>Kolon 28 maximumscore 2 liquidaeque in imagine vidi nuper aquae en ik heb me(zelf) onlangs in de weerspiegeling van helder water gezien</p> <p>Niet fout rekenen: en ik heb mezelf onlangs in de heldere weerspiegeling van (het) water gezien Niet fout rekenen: liquidus vloeïend/vloeibaar</p>	
29	<p>Kolon 29 maximumscore 2 placuitque mihi mea forma videnti. en mijn uiterlijk/schoonheid beviel mij toen ik dat/die/me zag.</p> <p>Niet fout rekenen: en het zien van mijn uiterlijk/schoonheid beviel me en mijn geziene schoonheid beviel me</p>	1
30	<p>Kolon 30 maximumscore 2 Adspice, sim quantus: Kijk, hoe groot ik ben:</p> <p>Adspice niet vertaald als imperativus</p>	0
31	<p>Kolon 31 maximumscore 2 non est hoc corpore maior Iuppiter in caelo Jupiter in de hemel is niet groter dan dit/mijn lichaam</p> <p>Niet fout rekenen: Jupiter is in de hemel niet groter dan dit lichaam hoc corpore niet vertaald als ablativus comparationis</p>	0
32	<p>Kolon 32 maximumscore 2 – nam vos narrare soletis nescioquem regnare lovem – ; – jullie plegen immers te vertellen / vertellen immers gewoonlijk dat (er/daar) een zekere Jupiter heerst – ;</p>	
33	<p>Kolon 33 maximumscore 2 coma plurima torvos prominet in vultus zeer veel haar hangt / mijn haar hangt in grote hoeveelheden voor mijn wild uitzierende / wilde gezicht</p> <p>in torvos vultus voor zijn wild uitzierende gezicht</p>	1

Vraag	Antwoord	Scores
<p>Kolon 34 34 maximumscore 1</p>	<p>umerosque (kolon 35) obumbrat en beschaduwtd/bedekt mijn schouders</p> <p>umeros zijn schouders Wanneer in kolon 33 vultus met 'zijn gezicht' is vertaald, 'zijn schouders' niet aanrekenen.</p>	<p>0</p>
<p>Kolon 35 35 maximumscore 1</p>	<p>ut lucus (zo)als een (heilig en aan een god gewijd) bos</p>	
<p>Kolon 36 36 maximumscore 2</p>	<p>nec (kolon 37) turpe puta en vind/acht niet lelijk / en denk niet dat het lelijk is</p>	
<td data-bbox="279 936 1321 1019"> <p>puta bijvoorbeeld puta niet vertaald als imperativus</p> </td> <td data-bbox="1329 936 1444 1019"> <p>0 0</p> </td>	<p>puta bijvoorbeeld puta niet vertaald als imperativus</p>	<p>0 0</p>
<p>Kolon 37 37 maximumscore 2</p>	<p>mea quod rigidis horrent densissima saetis corpora, dat mijn lichaam, dat zeer dichtbegroeid/vol is met ruw stekelhaar, ruig is,</p>	
<p>Kolon 38 38 maximumscore 2</p>	<p>turpis sine frondibus arbor, een boom zonder loof/bladeren is lelijk,</p>	
<p>Kolon 39 39 maximumscore 1</p>	<p>turpis equus, een paard is lelijk,</p>	
<p>Kolon 40 40 maximumscore 2</p>	<p>nisi colla iubae flaventia velent; als manen zijn goudgele nek niet bedekken;</p> <p>Niet fout rekenen: als goudgele manen zijn nek niet bedekken</p>	

Vraag	Antwoord	Scores
Kolon 41		
41	maximumscore 1 pluma tegit volucres, een (zacht) verenkleed bedekt/beschermt / veren bedekken vogels,	
Kolon 42		
42	maximumscore 2 ovibus sua lana decori est: voor schapen is hun (eigen) wol een sieraad:	
	voor schapen is zijn wol een sieraad	0
	sua niet vertaald	1
Kolon 43		
43	maximumscore 2 barba viros hirtaeque decent in corpore saetae. een baard en borstelig stekelhaar op het lichaam sieren mannen / staan mannen goed.	
Kolon 44		
44	maximumscore 2 Unum est in media lumen mihi fronte, Midden op mijn voorhoofd / In/Op het midden van mijn voorhoofd heb ik één oog / Er is bij mij op het midden van mijn voorhoofd één oog,	
	Niet fout rekenen: Voor/Aan mij is er midden op mijn voorhoofd één oog	
Kolon 45		
45	maximumscore 1 sed instar ingentis clipei. Quid? maar even groot als een geweldig schild. En wat dan nog?	
Kolon 46		
46	maximumscore 2 Non haec omnia magnus Sol videt e caelo? Ziet de grote Zon dit alles niet vanuit de hemel?	
	De grote Zon ziet dit alles niet vanuit de hemel	0
	De grote Zon ziet dit alles toch niet vanuit de hemel?	0
Kolon 47		
47	maximumscore 1 Soli tamen unicus orbis. Toch heeft de Zon slechts één oog.	
	Niet fout rekenen: Toch is er voor/aan de Zon slechts één oog	

5 Inzenden scores

Verwerk de scores van alle kandidaten per examinerator in het programma WOLF.
Zend de gegevens uiterlijk op 20 juni naar Cito.

6 Bronvermeldingen

tekst 1	Ovidius, Metamorphoses 14, 332-381
tekst 2	Ovidius, Fasti 4, 585-620
tekst 3	Ovidius, Metamorphoses 5, 509-522 en 564-568. Vertaling M. d'Hane-Scheltema
tekst 4	Ovidius, Metamorphoses 13, 839-853
vraag 24	Ovidius, Fasti 2, 167 en 178